

illisque munera bellica diversa secundum classis præminentiam commisit. Cives autem egenos, qui nec tantum in bonis habebant quantum pro quinta, & ultima classe desiderabatur, in sextam coniecit, quæ unica centuria constabat, coque à militia, & tributis immunes fecit. Hi capite censi dicebantur, quia non ratione facultatum, sed personæ tantum in catalogum civium referebantur. Vocabantur itidem Proletarii, quod prole, & non aliàs, Reipublicæ proficiebant. Omnia hæc fufius prosequuntur Salian, *sup. tom. 4. anno mundi 3487. ex num. 2. Rosin. lib. 6. cap. 8. per tot. Ofsuald. ad Donell. lib. 6. cap. 7. lit. F. Ravard. ad leg. 12. Tabular. cap. 9. de vindicib. Cornucop. col. 505. à num. 10. Calepin. verb. Classis, Proletarii.* Forma quæ cives classibus adscribebantur, talis fuit, ut quisque præter nomen & cognomen proprium profiteretur sui patrimonii quantitatem, adhibito iurejurando, quod bona fide quicquid in bonis habebat, æstimaret: enunciabat præterea cuius foret ætatis, parentum, conjugis, ac liberorum nomina, quam urbis regionem, vel quem agri Romani pagum incoleret. Si quis verò neglexisset censum, & se describi subterfugisset, virgis cæsus, bonis fisco addictis, in servitutem vendebatur. Vlpian. *in fragment. tit. 11. §. 10. Cujac. in l. Censeri 111. ff. de verb. sign. Olau. sup. num. 19. Lexic. Calv. verb. Lustrum, Torniell. Annal. ann. 4026. num. 3. Salian. sup. n. 2. Rosin. d. cap. 8. in princip. Et ex Saliano observa, quod nulla fraus adhiberi solebat in enunciandis viribus patrimonii, tum ob religionem iuramenti, tum ob præminentiam & honorem provenientem ex eo quod aliquis in anteriore classe describeretur, maxime in prima, in qua solum descripti Classici vocitabantur. Aul. Gell. *noct. Antiq. lib. 7. cap. 13. Cornucop. sup. num. 10. Calepin. verb. Classis, Classicus; ideoque onus pecuniarium pro modo facultatum imponendum non effugiebant, ut plus honoris adipiscerentur, quemadmodum Salianus perpendit. Adde Olan. sup. d. lib. 5. cap. 12. n. 14. & 17. cum seqq. ubi dat plures.**

Ibi: Non me latet, eundem Livium.

De numero trium, ac tempore, quo illæ fuerint institutæ, consulat Rosin. *de antiquitat. Roman. lib. 6. cap. 15. Salian. sup. ann. mund. 3483. Carol. Sigon. de antiq. iure civium Roman. lib. 1. cap. 3. Onuphr. Panuin. lib. 2. comment. de Repub. Roman. Georg. Fabric. in Roma, cap. 6. Vide infra, num. 19.*

Ibi: Deinde & supra quadraginta.

15 Qui existimant, tribus Romanas, quæ perstiterunt, plures fuisse, quam 35. eo decipiuntur, quod connumeratis nominibus earum, quæ in antiquis inscriptionibus, & apud veteres Authores reperiuntur, videntur supra quadraginta extitisse, hoc tamen inde provenit, quia uni, eidemque tribui duplex nomen diverso tempore inditum est; non pauca enim, neglecto pristino loci nomine, illustrium Heroum, qui postea in eas relati sunt, cognomine condecorari cœperunt, ut Emilia, Claudia, Cornelia, & aliæ de quibus specialiter suis locis inferius differendum. Ita Rosin. *d. cap. 15. in fin. Onuphr. Fabric. & Sigonius ubi proximè, Olan. in suo Paralipom. lib. 5. cap. 12. num. 12.*

Ibi: Menina (si-ve Menenia.)

Hanc tribum in catalogo earum D. Covar. non recenset, quæ tamen à Rosino & aliis communiter inter 35. refertur, de qua infra.

Ibi: Sed ut constet quàm incerta.

Bellum Marficum, quod aliàs Sociale, & Italicum nuncupatur, cœpit anno ab Vrbe condita 662. vel 663. Causa ejus fuit, quia populi Italia non pauci jus civitatis expetebant, quo diu denegato, à Romanis defecerunt, cum quibus sæpe per quadriennium congressi sunt, & quinto anno finem bellum accepit; nam jus civitatis omnibus ferè populis Italiae privatim concessum est, & hoc in causa fuit, ut octo, vel decem tribus adderentur, in quas novi cives conjici possent, quod actum est à Censoribus Pub. Licin. Crasso, & L. Iul. Cæsare: quæ tamen quatuor elapsis annis extincta fuit, tribulibus earum in veteres translatis à Censoribus L. Marcio Philippo, & Marco Perpenna. Ita Salian. pluribus agens *an. mund. 3963. cum seqq. Rosin. d. cap. 15. vers. Atque hæc.* Ideo bellum hoc Marficum appellatur, quia Marfi Italiae populi authores fuere defectionis, & præ cæteris acerrimi, ac pugnacissimi Romanorum hostes, duce Silone Propedio Marso, Salian. *an. mund. 3963. num. 4. Marfi à Marso Circes filio originem duxisse feruntur, Plin. lib. 7. cap. 2. Cornucop. col. 371. n. 50. Calepin. verb. Marfi. Sandoval. Hystor. Ethiop. part. 1. lib. 2. cap. 33. n. 11. Belli hujus meminit lex unica, C. de Latim. libert. toll.*

Ibi: Tribum quamdam ex veteribus Juliam, &c.

Trajanæ, Juliae, Flavie, & Vlpie meminit Rosin. *d. cap. 15. in fin. ubi ait, à Vespasiano sic nominatas esse.*

Ibi: Ex quibus illud constat, tribus veteres.

Romanas tribus triginta & quinque numero fuisse communiter receptum est: sic tradunt Cicer. *orat. 6. in Verrem, lib. 1. ubi Ascon. & alibi sæpe. Rosin. d. cap. 15. per tot. Ofsuald. ad Donell. lib. 6. cap. 7. lit. F. Ravard. de auctorit. Prudent. cap. 7. Petr. Nardus de Comitibus Roman. in princip. Onuphr. Sigon. & Fabric. ubi nuper, Calepin. verb. Tribus, Lexic. Calv. verb. Tribus.*

Ibi: Alia verò nomina.

Vide *sup. n. 15.* Nomina trium, quæ numerum trigessimum quintum excedunt, extant apud Rosin. *d. cap. 15. in fin.*

Ibi: Habuere & apud Romanos Curia: propria.

Nomina fuisse Romanis Curia: præmissum est supra *num. 10.* sed octo duntaxat nobis sunt nota, sex refert D. Covar. quibus jungendæ sunt Calabria, & Raptia Curia, ex Rosin. *d. lib. 6. cap. 2. vers. Cæterum, ubi omnes recenset. Curiam Forriensem, Raptiam, Vellensem, Velitiam memoratur Cornucop. col. 1175. num. 10. Calabram col. 636.*

col. 636. n. 10. Titiam, col. 1222. num. 40. Tifatam ead. col. sup. n. 30.

Ad Num. 3.

19 Tribuum Romanarum nominata tradit D. Covarruv. quod etiam alii ante, ac post ipsum præstiterunt, Onuphr. Sigon. Rosin. Paul. Manut. *ad Cicer. lib. 3. de legib. tit. de Censorib. Gothofred. in fragment. ll. 12. Tabular. Calepin. verb. Tribus, Lexic. Calv. sup. & alii.* Sed observare oportet, quod licet omnes in numero trium convenient, quoad nomina tamen plerumque discordant, ita ut quæ ab uno recensentur, ab alio omittantur, quod dimanat ex excessu nominum, quem prænotavimus *num. 15.* Sic Rosin. trium catalogo non inserit Publiciam, & Orriculanam, quas D. Covar. inseruit, & illarum loco Horatiam, & Mentinam, si-ve Meneniam substituit. Adde quæ sunt infra, *num. 34.* Nunc verò Romanas Tribus recensentur.

Verf. Emilia tribus.

I. Hæc tribus sic appellata est à præclara familia Emiliorum, quibus in eam relatis, primævo nomine postposito, tribus ab eximiis tribulibus suis nomen sumpsit Rosin. *de antiquitat. Romanis, lib. 6. cap. 15. trib. De qua familia Ricard. Strein. de famil. & genit. Romanor. Plura facinora ab Emiliis egregiè patrata memoriæ prodiit Salian. Annal. Ecclesiast. tom. 5. an. mundi 3863. cum seqq. Gens Emilia originem duxit ab Emilone Ascanii filio, vel ut aliis placet, à Mamerco Pythagoræ Philosophi filio, qui ob singularem humanitatem Emilos est cognominatus, Cornucop. col. 1031. num. 40. Emiliae tribus meminerunt Cicer. *ad Attic. epist. 14. lib. 2. Rosin. ubi proximè, & alii præcitati num. 19. Lexic. Calv. verb. Emilia.**

Verf. Anienfis tribus.

II. Ab Aniene fluvio sic est dicta, Rosin. *trib. 32. qui agrum Tiburtinum interragit, vulgò Teberono rio in Campaña de Roma, quam regionem Sabini incolere. Nomen illi dedit Anius Hetruscorum Rex, qui cum Cethegum filia raptorem insequutus comprehendere non valeret, se in amnem hunc præcipitavit, ubi extinctus est. Rosin. sup. Cornucop. col. 137. n. 30. & col. 865. n. 20. Calepin. verb. Anionis, & Anio, Nebriff. verb. Anio. Hæc tribus adjecta est anno ab Urbe condita 455. propter populos quibus jus civitatis indultum est. Rosin. ubi proximè, cujus tribus mentio fit apud laudatos, n. 19. & Gothofred. *ad Cicer. lib. 13. epist. 9. ad familiar. Adrian. Turneb. adversar. lib. 30. cap. 17.**

Verf. Collina tribus.

III. Una ex urbanis, ita vocitata à collibus Quirinali, & Viminali, qui ex septem Romæ sunt, quare ipsa Septicollis dicebatur; nam Servius Tullius urbem in quatuor partes, seu regiones digessit, ex quibus totidem tribus instituit. Rosin. *trib. 3. Cornucop. col. 1061. num. 50. Quirinalis nuncupatur collis, quod ibi Fanum Quirini, idest Martis, fuit, vel à Curetibus collem ipsum inhabitantibus, qui cum Rege Tatio ad civitatem D. de Faria Nova Addit. ad Covar.*

recepti sunt Rosin. *lib. 1. cap. 6. Cornucop. ubi proximè, Calepin. verb. Quirinus. Nunc monte Cavallo collis vulgò vocatur à duobus equis marmoris in ipso collocatis. Calepin. ibidem, Nebriffens. verb. Quirinalis, in quo sita est Basilica S. Stephani, quæ dicitur in Monte Celio. Viminalis collis nomen habet à Jove Vimineo, cujus aræ in eo extiterunt, seu à viminibus, quorum sylva ibi fuit Rosin. *lib. 1. cap. 9. Cornucop. sup. Calep. verb. Viminalis, Nebriffens. eod. verb. Hodie in eo inædificata conspicitur Ecclesia S. Agathæ. Hujus tribus Collinæ mentio fit à Joseph. Scaliger. *antiquit. lib. 14. cap. 17. Thear. vitæ humanæ verb. Tributum, post princip. Salian. ex Dionysio anno mundi 3483. n. 3. tom. 4. & ab aliis hic, & supra num. 19. adductis.***

Verf. Cornelia tribus.

IV. A gente Cornelia sic dicta est. Rosin. *dict. lib. 6. cap. 15. trib. 13. Ex hac domo haud paucos heroes, & heroinas commendat Calepin. verb. Cornelia, & Cornelius, ubi quod cum primis illustribus fuit. Salian. *an. mund. 3618. cum aliis inelytos Cornelios memoravit. Streinius ubi sup. de ea familia egit. Corneliæ tribum in memoriam revocant allegati num. 19. & vide quæ de Emilia tribu præmissimus paulò superius.**

Verf. Claudia tribus.

V. Ab Appio Claudio nomen sumpsit. Rosin. *trib. 11. Hic apud Sabinos nobili genere natus, quia sibi periculum imminerebat, cum suis suspectus videretur, ab illis defecit, & ad Romanos se contulit stipatus clientibus suis, & amicis ad quinque millia ad qui bellum apti erant: quod Reipublicæ Romanæ ut adversus Sabinos prævaleret, maxime expedit. Quapropter Appius Patriciorum ordini adscribi meruit, urbis regionem ad ædificandum, & agrum ad colendum obtinuit, Salian. *an. ab Urb. cond. 250. num. 3. tom. 5. Rosin. ex Livio, & Halicarnas. ubi nuper. Ab Appio Claudio profecta est insignis Claudiorum progenies, de qua Strein. sup. & de Claudiis multa egregia narrant Salian. *d. tom. 5. variis in locis, Calepin. verb. Claudia familia. De hac tribu præter laudatos num. 19. mentionem fecit Salian. *d. num. 3. in fin.****

Verf. Crustumina tribus.

VI. A Crustumio Thuscorum urbe nomen habet Rosin. *sup. trib. 20. Calepin. verb. Crustumium, Nebriffens. verb. Crustumina. Addita est anno ab Urbe cond. 258. Crustumina tribum recordantur ultra relatos num. 19. Cornucop. col. 494. num. 60. & col. 615. num. 50. Gothofred. *ad Cicer. orat. 31. pro Plancio, Sigon. lib. 1. de antiq. Jur. Civ. Roman. cap. 3.**

Verf. Esquilina tribus.

VII. Una ex urbanis à monte Esquilino dicta, qui intra urbem cum aliis sex fuit Cornucop. *col. 1061. num. 40. Rosin. trib. In eo hodie situm est templum S. Mariæ Majoris. Vide adnotata supra sub verf. Collina tribus. Unde collis*

collis iste Esquilinus vocitetur, in comperto non est ob varias Authorum opiniones. Quidam putant, Esquilinum dici quasi excubinum, aliquibus literis, ut solet, immutatis; nam Romulus cum Tatium regem ad civitatem admittum suspectum haberet, in colle illo excubias collocabat, ut si quid Rex perfidus moliretur, explorarent. De qua & aliis etymologiis consulas Rosin. lib. 1. cap. 8. Calepin. verb. *Esquilina*, Cornucop. *sup.* Hanc tribum Esquilinam memorant allegati supra num. 19. quibus junges Halicarnass. *antiq.* lib. 4. Theat. vitæ hum. verb. *Tributum*, post princip. Cornucop. col. 1062. num. 20. Salian. tom. 4. an. mund. 3483. num. 3. Tit. Liv. *decad.* 5. lib. 5. num. 16. Ex quo advertendum est, quod in hac tribu omnes liberti describebantur, quod D. Covar. notat infra; num. 8.

Verf. Falerna tribus.

VIII. Ab agro Falerno, in Campania Romæ vocatur, Rosin. lib. 6. cap. 15. trib. 31. ubi testatur tribum istam institutam an. ab *Urb. cond.* 435. Ager hic percelebris est propter vinum Falernum ab ipso nuncupatum, quod cum primis generosum fuit, de quo Calepin. verb. *Falernus*, Cornucop. col. 882. à num. 10. Cicer. in *Bruto*, ibi: *Ut si quis Falerno vino delectetur.* Virgil. *Georg.* lib. 2. ibi: *Cellis idem comende Falernis.* Falerna tribus inter ceteras enumeratur ab Authoribus laudatis n. 19.

Verf. Fabia tribus.

IX. Cui Fabii tribules ejus nomen indiderunt, Rosin. *sup.* trib. 14. Hæc familia in Romanis plurimum autoritate polluit, ut testatur Rosinus, & constat ex Streinio *sup.* Salian. tom. 5. an. ab *Urb. cond.* 269. & pluribus aliis, Calepin. verb. *Fabiorum*. Fabii à faba denominari prædiximus num. 13. Sed alii tradunt Fabios antea Fovios dici à fovea, vel quia princeps & caput eorum in fovea ex concubitu Herculis conceptus est, vel quod ipse primus edocuit, quomodo urfi, & lupi foveis interciperentur, Cornucop. col. 1151. num. 30. Fabia tribus ultra relatos num. 19. commemorat Rosin. ubi proxime.

Verf. Galeria tribus.

X. Unde nomen sumserit, non apparet, nisi dicamus, quod à Galefo amne, qui fluit juxta Tarentum, Rosin. trib. 8. cujus fluminis mentio reperitur apud Cornucop. col. 928. in princip. Calepin. & Nebriffens. verb. *Galefus*, Virgil. lib. 4. *Georg.*

Qua niger humectat flavemia culta Galefus.
Galeriam tribum referunt ii quos adduximus num. 19.

Verf. Lemonnia tribus.

XI. A vico Lemonio sic dicta, qui erat prope urbem, à porta Capena, viâ Latinâ, Cornucop. col. 1160. num. 10. Rosin. trib. 6. Lemoniam tribum commemorat Gothofred. ubi proxime, & qui sunt supra num. 19. relati.

Verf. Matia tribus.

XII. A Castro Matio quod non procul à Lanuvio Latinorum oppido in via Appia situm fuit Rosin. trib. 28. Cornucop. col. 1167. num. 30. Instituta est aano ab urbe condita 421. simul cum tribu Scaptia. Rosin. ibi. Matia tribus memoria extat apud Valer. Maxim. lib. 2. cap. 4. Gothofred. ubi nuper, & alios, de quibus n. 19.

Verf. Narniensis tribus.

XIII. Alia Arnienfis, ut & D. Covar. advertit, dicta est ab Arno amne Tuscia. Rosin. trib. 25. Hujus Arnienfis tribus nomen reperitur apud Valer. Max. ubi proxime, Sigon. de *antiq. Jur. Civ. Romanor.* lib. 1. cap. 3. Onuphr. comment. de *R. public.* lib. 2. Gothofred. ad *Cicer. orat.* 16. de *leg. Agrar. contr. Rull. lit. F.* ubi Cicero, dum inquit, *Ab Otriculana usque ad Narniensem*, ita exaudiri debet, ut hanc tribum ultimam faciat, non tempore, nam alia post eam accesserunt; sed loco, quippe quæ à Roma omnium fuit remotissima, sicut observant Sigon. & Rosin. Quod si Narniensis hæc tribus dicenda sit, denominari videtur à Narnia urbe Umbriae, vulgò *Narni en el Ducado de Espoleta*, de qua Cornucop. col. 323. in fin. Calepin. & Nebriffens. verb. *Narnia*. Initium habuit anno ab Urbe condita 366. Rosin. trib. 24.

Verf. Otriculana tribus.

XIV. Sic videtur nuncupata ab Otriculo Latii oppido, de quo meminit Nebriffens. verb. *Otriculum*. Otriculana tribus memorantur omnes ferè nuper præcitati, & *sup.* n. 19. & Rosin. *dict.* cap. 15. in fin. qui tamen inter triginta quinque eam non recensuit.

Verf. Ofentina tribus.

XV. Huic nomen præstitit flumen Ofens, Ufens, vel Oufens (unde & tribus ista multifariam scribitur,) quod abluit agrum Priverni oppidi, vulgò *Piperno*, de quo Lucret.

Priverno Ofentina venit, fluvioque Ofente.
Ita Rosin. trib. 30. Cornucop. col. 1180. n. 10. Calepin. verb. *Privernum*, *Ofens*, *Ufens*, *Ufennus*, Nebriff. verb. *Privernum*, *Ofentina*. Ipsa instituta est anno 436. Rosin. ibi, cujus reminiscuntur Calepin. verb. *Tribus*, & alii recens n. 19.

Verf. Palatina tribus.

XVI. Hæc urbana est, nam una ex quatuor regionibus urbis sic à monte Palatino dicta est, quemadmodum de Collina, & Esquilina præmisimus, Rosin. lib. 6. cap. 15. trib. 4. Cornucop. col. 1062. in princip. Calepin. verb. *Palatina*, Nebriffens. *cod. verb.* In monte hoc extat hodie palatium majus Summi Pontificis. Unde mons Palatinus cognominatur, quæstionis est. Quibusdam placet, quod à Palantia genitrice cujusdam Regis Latii: aliis, quod à Palantibus, qui cum Evandro eum locum incoluerunt. Sunt & alia sententiæ, de quibus Rosin. lib. 1. cap. 4. Palatinam

Palatinam tribum memorantur Cic. *orat.* 29. pro *domo sua*, ad *Pontific.* & ibi Gothofred. Salian. *annal.* lib. 4. an. mund. 3483. num. 3. & alii, de quibus supra n. 19. & *sub verf. Collina tribus.*

Verf. Papyria tribus.

XVII. A familia Papyria nomen sumpfit, Rosin. trib. 17. Cornucop. col. 416. num. 50. & col. 1187. n. 10. de qua Richard. Strein. de *famil. & gentib. Roman.* Calepin. verb. *Papyrius*, Salian. tom. 5. anno ab *Urb. cond.* 429. mund. 3730. cum aliis, Papyriorum non sine eorum gloria recordatur. Papyria tribus meminerunt laudati supra n. 19.

Ad Num. 4.

XVIII. Pollia tribus à loco aliquo, cujus noticia later, denominata est, ut tradit Rosin. trib. 9. Potest tamen asseri, quod nomen illi inditum fuerit, vel à Pollentia oppido Liguriae, vel à Pollentinis populis, qui in Piceno, vulgò *Marche de Ancona*, extiterunt. Vide Calepin. verb. *Pollentia*, Nebriffens. *cod. verb.* Polliam tribum præter laudatos num. 19. memoriæ tradit Valer. Max. lib. 2. cap. 4. & lib. 9. cap. 10.

Verf. Popilia tribus.

XIX. Diversimodè scripta reperitur, ut Popillia, Poppilia, Poblilia, Publilia: quapropter Authores dissident inter se circa nominis originem, ut videre licet apud Rosin. trib. 27. Sed ultra eorum placita dici poterit, quod hæc tribus, sicut alia plures, nomen à gente Popilia, quæ claris viris abundavit, Calepin. verb. *Popilius*, acceperit. Addita est anno 395. ab Urbe condita Hanc tribum memorantur Cornucop. col. 1187. num. 10. Valer. Maxim. lib. 9. cap. 10. & allegati *sup.* n. 19. Cæl. *epist.* ad *Cicer.*

Verf. Pontina, sive Pomptina tribus.

XX. Sic vocata vel ab agro Pomptino, vel ab urbe Pontia, sive Pometia, secundum diversas sententias, quos refert Rosin. trib. 26. ubi quod fuit adjecta anno 395. post Urbem conditam. De urbe Pontia, & agro Pomptino vide Nebriffens. & Calepin. verb. *Pontinus*, qui tradit, fuisse prius paludem Pontinam haud procul à Tarracina, quæ à Cornelio Cethego exsiccata in agrum est versa. Consentit Cornucop. col. 56. num. 20. & col. 772. num. 50. Tribus Pontinae memores sunt Gothofred. ad *Cicer. epist.* 14. ad *Attic.* lib. 4. ad fin. Cornucop. col. 1187. n. 10. Sigonius, & ceteri, de quibus supra n. 19. Cæl. *epist.* 8. ad *Cicer.*

Verf. Publicia tribus.

XXI. A gente Publica apud Romanos in primis eximia nuncupatur, ex qua ortus est Publius Valerius, Publicola cognominatus, quia à populo maximè colebatur, qui extinctis Regibus, primus post Brutum adeptus est Consulatum, Cornucop. col. 313. num. 30. Ant. Cont. in *Fast. Consularib.* Calepin. verb. *Publicola*, Salian. tom. 5. an. mund. 3547. & an. seq. num. 3. memoriæ prodit mirandam virtutem Publii Horatii, postea *D. de Favia Nova Addit. ad Covar.*

Coclitis cognominati, De qua familia agit Streina ubi *sup.* Publicia tribus recenserunt à Calepin. verb. *Tribus*, & aliis adductis supra num. 19. quanvis Rosinus ejus obliviscatur, aliâ ejus loco subrogatâ.

Verf. Pupinia tribus.

XXII. Ab agro Pupino, ab urbe citra Tiberiniparum distanti, Rosin. trib. 7. Cornucop. col. 1187. num. 10. præter quos hujus tribus mentio fit à Sigonio, Calepino & ceteris, de quibus supra num. 19. Valer. Maxim. lib. 4. cap. 4. Cælio *epist.* 8. ad *Cicer.* idem Cicer. ad *Quint.* *farr. epist.* 3. lib. 2.

Verf. Quirina tribus.

XXIII. A Curetibus, qui cum Rege Tatio ex Sabinis intra Urbem recepti, jus civitatis obtinuerunt, Cornucop. col. 1196. n. 4. Rosin. trib. 35. quò loci monet, hanc tribum, & Velinam ultimò fuisse adjectas anno 512. Cures enim urbs per insignis Sabinorum fuit, cujus cives Curetes nuncupati, cum suo Rege Tatio inter ceteras pacis condiciones convenerunt, ut Romani Curetes, aut Quirites dicerentur: quod Romulus præ benignitate permisit, ex quo omnes cives promiscuè Quirites vocitari cœperunt. Salian. an. mund. 3306. n. 7. Calepin. verb. *Cures*, & *Quirites*. Alii verò dissentiant opinantes, Romanos à Romulo, qui Quirinus dicebatur, Quirites nuncupari; nam Sabino idiomate Quiris hastam significat, quam miræ magnitudinis Romulus in bello gestabat, quibus adstipulatur Justinian. in §. *Sed jus quidem Civile*, *Inst. de jur. nat. gent. & civil.* Hanc controversiam memoratur Ovid. *Fastor.* lib. 2. ubi canit sic:

*Proxima lux vacua est: at tertia dicta Quirino,
Qui tenet hoc nomen, Romulus ante fuit:
Sive quod hasta quiris prisca est dicta Sabinis,
Bellicus à telo venit in astra Deus:
Sive suo Regi nomen posuere Quirites,
Seu quia Romanis junxerat ille Cures.*

De quibus consule Rosin. lib. 2. cap. 17. verb. *Quirites*, Cornucop. col. 730. n. 60. & col. 1139. num. 40. Salian. tom. 4. an. mundi 3334. in fin. Quirina tribus commemorare Cælius ubi proxime, Joseph. Scalig. *antiquitat.* lib. 14. cap. 17. Calepin. & reliqui qui laudantur supra, n. 19.

Verf. Romulia tribus.

XXIV. Sive Romilia, sic vocitata ab agro, qui à mœnibus urbis secundum flumen trans Tyberium usque ad oram maris extenditur, unde à Roma, sub qua ager erat tribus ad eum spectans, Romulia, vel Romilia fuit dicta, Rosin. trib. 5. vel quòd ex eo agro censabantur, quem Romulus ex Vejentibus ceperat, Rosin. ibi, ex Sexto Pompeio Cornucop. col. 1203. num. 40. Tribus Romulie reminiscuntur Gothofred. ad *Cicer. orat.* 5. in *Verr. act.* 1. lit. A, Onuphr. comment. de *Republic.* lib. 3. Adrian. Turneb. *adversar.* lib. 30. cap. 17. Sigon. Calepin. & alii, de quibus supra n. 19.

Verf. Sabatina tribus.

XXV. A palude, seu lacu Sabate in Tuscia, qui nunc Anguillaria dicitur, nomen sumpfit.